

Vergaderjaar 2020–2021

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 748

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 27 oktober 2020

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie over de brief van 28 september 2020 inzake aanvullende Artikel 100-inzet in de strijd tegen ISIS (Kamerstuk 27 925, nr. 732).

De Ministers hebben deze vragen beantwoord bij brief van 9 oktober 2020. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Pia Dijkstra

De adjunct-griffier van de commissie,
Reinders

1

Hoeveel troepen trekt de Verenigde Staten (VS) precies terug uit Irak? Welke planning hanteert de VS hiervoor?

De VS kondigde onlangs aan dat de VS, in het kader van de overgang naar fase 4, een troepenreductie zal realiseren. Deze troepenreductie was in Coalitieverband reeds aangekondigd en is het gevolg van de ontwikkeling waarbij de Iraakse veiligheidssector in toenemende mate in staat is om de dreiging die van ISIS uitgaat het hoofd te bieden. Dit maakt dat er minder Coalitietroepen in Irak nodig zijn. De VS heeft aangegeven terug te schalen naar ongeveer 3000 troepen.

2

Heeft de VS plannen om nog meer troepen terug te trekken uit Irak dan de 2200 onlangs aangekondigde? Hoe wordt hierover gedacht in de VS?

Het kabinet is niet bekend met plannen van de VS om op de korte termijn meer troepen terug te trekken uit Irak. De voortdurende aanwezigheid van grote aantallen Amerikaanse troepen in het buitenland is evenwel een terugkerend onderwerp in de het binnenlandspolitieke debat in de VS. Het is niet ondenkbaar dat verdere vermindering van troepen op de middellange termijn aan de orde komt, dit zal ook afhankelijk zijn van de wijze waarop de volgende fase in de strijd tegen ISIS vordert.

3

Kunt u bevestigen dat een officiële doelstelling van de militaire presentie van de VS in Irak ook is om de invloed van Iran in het land tegen te gaan?

Dit is geen doelstelling van de anti-ISIS coalitie. De VS beoogt met haar militaire presentie in Irak bij te dragen aan zowel interne als regionale stabiliteit.

4

Hoeveel aanvallen heeft de VS het afgelopen jaar in Irak uitgevoerd op (pro-)Iraanse doelen in plaats van doelen van Islamitische Staat (IS)?

Aanvallen op (pro-) Iraanse doelen door de VS geschieden buiten coalitieverband en kunnen niet door Nederland worden geduid.

5

Worden coalitielanden door de VS geïnformeerd over militaire acties die het land tegen (pro-)Iraanse doelen in Irak uitvoert?

Dergelijke acties vallen buiten het mandaat van de coalitieverbanden waarbinnen Nederland in Irak met de VS opereert (NATO Mission Iraq en de anti-ISIS coalitie). Het betreft eigenstandige acties, waarbij bondgenoten niet noodzakelijkerwijs (ruim) van tevoren op de hoogte worden gesteld, o.a. vanwege de operationele veiligheid. Nederland heeft, gezamenlijk met andere bondgenoten, bij de VS aangegeven het op prijs te stellen als de VS zoveel als mogelijk wel vooraf informatie verschaft, aangezien dergelijke acties een effect kunnen hebben op de veiligheid van de in Irak aanwezige Coalitietroepen.

6

Is het Iraakse parlement nog steeds van opvatting dat alle buitenlandse troepen Irak dienen te verlaten of heeft het een ander standpunt ingenomen?

Het Iraakse parlement heeft na de stemming over de niet-bindende motie waarin om de terugtrekking van buitenlandse troepen werd verzocht in januari 2020 niet nogmaals een motie over dit onderwerp besproken. Binnen het parlement zijn er zowel groepen die nog altijd graag de terugtrekking van buitenlandse troepen zien als groepen die de aanwe-

zigheid van (Amerikaanse) troepen graag voortgezet zien. In deze laatste groep zijn de Koerden het meest vocaal.

7

Hoe houdt de coalitie onder leiding van de VS rekening met de oproep van het parlement om buitenlandse troepen terug te trekken?

De oproep van het Iraakse parlement waarnaar verwezen wordt is gericht aan de Iraakse regering. De anti-ISIS coalitie is op uitnodiging van de Iraakse regering in Irak aanwezig. De Iraakse regering heeft sinds de oproep van het parlement meermaals herbevestigd dat het de steun van de anti-ISIS coalitie wenst te behouden. In de Strategische Dialoog tussen de VS en Irak wordt onder andere gesproken over de aanwezigheid van buitenlandse troepen in Irak. De eerste twee rondes van deze dialoog leidden tot een verklaring die enerzijds de gezamenlijk gevoelde noodzaak van voortdurende samenwerking tussen de anti-ISIS coalitie in Irak benadrukt, terwijl anderzijds wordt geconstateerd dat de coalitie gezien de successen in de strijd tegen ISIS haar aanwezigheid op sommige plekken af heeft kunnen bouwen.

8

Hoe gaat de regering van Irak om met de oproep van het parlement dat de buitenlandse troepen zich moeten terugtrekken?

De huidige Iraakse regering heeft geen officieel standpunt ingenomen over deze motie in het Iraakse parlement. De Strategische Dialoog tussen de VS en Irak leidde tot een verklaring die enerzijds de gezamenlijk gevoelde noodzaak van voortdurende samenwerking tussen de anti-ISIS coalitie in Irak benadrukt, terwijl anderzijds wordt geconstateerd dat de coalitie gezien de successen in de strijd tegen ISIS haar aanwezigheid op sommige plekken af heeft kunnen bouwen.

9

Hoeveel doden zijn er precies gevallen bij het geweld van de Iraakse autoriteiten tegen demonstranten eind vorig jaar?

Volgens de VN zijn tussen 1 oktober 2019 en 30 april 2020 487 demonstranten om het leven gekomen.

10

Hoeveel verantwoordelijken zijn in Irak veroordeeld voor het disproportionele geweld tegen demonstranten dat eind vorig jaar plaatsvond? Klopt het dat voor deze misdaden vooral straffeloosheid geldt?

Premier Kadhimi heeft kort na zijn aantreden een *Fact Finding* Commissie in het leven geroepen om het geweld tegen demonstranten, en de daders daarvan, te onderzoeken. Dit onderzoek loopt nog waardoor er tot op heden nog geen veroordelingen hebben plaatsgevonden.

11

Kunt u, indien daarvan sprake is, een opsomming geven van de maatregelen waarmee Irak tegemoetkomt aan de eisen van de demonstranten die eind vorig jaar met grof geweld aangevallen werden?

Premier Kadhimi heeft verschillende maatregelen en hervormingen aangekondigd om tegemoet te komen aan de eisen van de demonstranten. Zo heeft hij aangekondigd vervroegde verkiezingen te organiseren in juni 2021. Ook heeft hij onderzoek aangekondigd naar het geweld tegen demonstranten en heeft hij een breed pakket aan veelal economische hervormingen aangekondigd. Het gaat hierbij o.a. om het op orde krijgen van de staatsfinanciën, het moderniseren van de bankensector,

ondersteuning van werk voor jongeren in de private sector en het vergroten van het sociale vangnet.

12

Hanteert België precies hetzelfde mandaat voor aanvallen op IS in zowel Irak als Syrië, ook wat volkenrechtelijke grenzen aan dat optreden betreft, zoals eerder Nederland deed?

België hanteert dezelfde rechtsbasis voor het gebruik van geweld in Syrië en Irak als Nederland.

Met de stationering van de *force protection*-eenheid neemt Nederland zelf niet deel aan het gebruik van geweld tegen ISIS in Irak en Noordoost-Syrië, maar biedt Nederland ondersteuning aan geweldgebruik door Belgische F-16's.

De internationaalrechtelijke rechtsbasis voor inzet van de Belgische F-16s boven Irak (dan wel een bijdrage daaraan) wordt nog steeds gevormd door het verzoek van Irak daartoe.

De internationaalrechtelijke rechtsbasis voor inzet van de Belgische F-16s boven Syrië is het recht op collectieve zelfverdediging van Irak. Het kabinet volgt de ontwikkelingen in Irak en Syrië nauwlettend en constateert dat sinds de val van het kalifaat er sprake is van doorlopend geweldgebruik vanuit Syrië in Irak. Dat geweldgebruik wordt door het ISIS-leiderschap in Syrië aangestuurd. Tevens is gebleken dat de doorvoer van strijders, wapens en operationele c.q. tactische expertise vanuit Syrië naar Irak doorlopend plaatsvindt. Voorts is het Syrische regime nog steeds niet bereid of in staat gebleken om het ISIS-geweldgebruik vanuit Syrië op Irak, c.q. het aansturen en leiden daarvan vanuit Syrië te stoppen.

13

Gaat Nederland via *target support cell* (TSC) en de *processing exploitation and dissemination* (PED) capaciteit ook (nadrukkelijk) inlichtingenwerk verrichten voor doelen die door Belgische F-16's gebombardeerd kunnen worden?

Nederland blijft de luchtcampagne van de coalitie in Irak ondersteunen met de inzet van een *Target Support Cell* (TSC) en *Processing Exploitation and Dissemination* (PED)-capaciteit. Daarmee wordt voorzien in een essentieel onderdeel van targetting processen die voorafgaan aan luchtaanvallen van de Coalitie. Het is op voorhand niet aan te geven dat de data die deze eenheden produceren wordt aangewend voor targetting processen die ten grondslag liggen aan wapeninzet van Belgische F16's in Irak.

14

Hoe wordt de capaciteit van de TSC en PED ingezet voor Belgische luchtaanvallen?

Zie het antwoord op vraag 13.

15

Waarom geeft België geen openheid over eventuele betrokkenheid bij luchtaanvallen waarbij burgerslachtoffers zijn gevallen?

Het is niet aan Nederland om uitspraken te doen over het transparantiebeleid van andere landen. Landen geven zelf hun transparantiebeleid vorm op basis van eigen beleidskeuzes en onderliggende argumentatie.

16

Wordt Nederland geïnformeerd als België mogelijk betrokken is bij aanvallen met burgerslachtoffers?

Nee. Wanneer door CENTCOM, het hoofdkwartier in de Verenigde Staten dat de anti-ISIS operaties aanstuurt, op basis van informatie van derden of op basis van eigen informatie kan worden vastgesteld dat een coalitie-

partner mogelijk betrokken was bij mogelijke burgerslachtoffers, wordt het desbetreffende land daar zo snel mogelijk van op de hoogte gesteld. Het land in kwestie bepaalt vervolgens eigenstandig hoe met die kennis wordt omgegaan.

17

Is Nederland in het verleden, toen het al samenwerkte, door België geïnformeerd over mogelijke betrokkenheid bij aanvallen met burgerslachtoffers?

Nee.

18

Hanteert België aangaande transparantie over burgerslachtoffers een ander beleid dan Nederland? Kunt u het antwoord toelichten?

Het is niet aan Nederland om uitspraken te doen over het transparantiebeleid van andere landen. Landen geven zelf hun transparantiebeleid vorm op basis van eigen beleidskeuzes en onderliggende argumentatie.

19

Welke aanwijzingen zijn er dat IS doelen aan wil vallen in de Europese Unie (EU)?

Sinds de zomermaanden van 2017 is het aantal in Europa gepleegde jihadistische aanslagen sterk afgenomen. In 2019 is hier geen verandering gekomen – het aantal aanslagen ten opzichte van het jaar ervoor nam met een derde af. In Europa is het Verenigd Koninkrijk, na Frankrijk, het land waar de afgelopen jaren de meeste jihadistische aanslagen plaatsvonden. Dat de dreiging die uitgaat van jihadistisch terrorisme weliswaar kleiner is geworden, maar niet is verdwenen blijkt uit enkele kleinschalige aanslagen die in de afgelopen maanden in westerse landen werden gepleegd, waaronder die in Frankrijk op 4 april van dit jaar. Ook blijkt de voortdurende dreiging uit verschillende arrestaties die in het afgelopen jaar in Europa plaatsvonden, zowel van eenlingen als van groepen die waarschijnlijk bezig waren met het voorbereiden van een terroristische aanslag. De jihadistische dreiging in Europa gaat vooral uit van ISIS-sympathisanten, voornamelijk alleen handelend en in enkele gevallen in groepen.

20

Klopt het dat een voor IS zwaarwegend argument om westerse doelen aan te vallen is dat westerse landen zich mengen in de oorlog in Irak en Syrië? Welk beeld heeft u hiervan?

Zie het antwoord op vraag 21.

21

Waarom wil IS westerse doelen aanvallen? Hoe legitimeert het dergelijke (pogingen tot) aanvallen zelf?

Antwoord op vragen 20 en 21: het kabinet ziet de aanvallen op het westen als onderdeel van de ISIS-ideologie ten behoeve van de uitbreiding van het kalifaat. Volgens onderzoek van The Hague Center for Strategic Studies¹ heeft ISIS als missie om het kalifaat uit te breiden naar alle landen in de wereld met een overwegend Islamitisch geloof, en een oorlog tegen het westen te ontketenen. Onze inzet kan Nederland in de ogen van jihadisten tot een legitiem doelwit maken en kan reden zijn voor ISIS en haar aanhangers om Nederlandse militairen en Nederlandse belangen in de regio aan te vallen. Op dit moment zijn er geen aanwijzingen dat leden van jihadistische netwerken in Nederland de anti-ISIS-bombardementen als aanleiding voor aanslagvoorbereiding beschouwen.

¹ The Rise and Fall of IS, The Hague Centre for Strategic Studies: <https://hcscs.nl/sites/default/files/files/reports/The%20Rise%20and%20Fall%20of%20ISIS.pdf>

22

Hoe verklaart u de kennelijke toename van aanvallen op Amerikaanse doelen door sjitische milities? Is het antwoord hierop gelegen in de moord in januari op de hoge Iraanse generaal, Qassem Soleimani?

De aanvallen op (waarschijnlijk) Amerikaanse doelen worden meestal niet opgeëist. Het is daarom niet mogelijk met zekerheid te zeggen wat de achterliggende reden is voor de aanvallen. Wel kan in algemene zin gezegd worden dat er anti-Amerikaanse sentimenten zijn bij delen van de Iraakse bevolking, ook bij delen van de sjitische milities.

23

Kunt u aangeven hoe de Iraakse regering in het afgelopen jaar de achtergestelde soennitische gemeenschap in het land tegemoet is gekomen?

De Iraakse regering, gesteund door de internationale gemeenschap, waaronder Nederland, werkt aan rehabilitatie, stabilisatie en ontwikkeling van de op ISIS bevrijde gebieden, waar overwegend soennitische gemeenschappen wonen. Zo heeft de Iraakse regering een bijdrage gedaan aan de *Funding Facility for Stabilisation*, van UNDP, dat kritieke infrastructuur rehabiliteert in de op ISIS bevrijde gebieden waardoor kwetsbare groepen terug kunnen keren naar huis en gebruik kunnen maken van essentiële diensten.

24

Klopt het dat de armoede in Irak recent enorm is toegenomen?

De VN verwacht dat het armoedecijfer in Irak in 2020 zal verdubbelen, van 20% tot ongeveer 40%. De corona-crisis, die onder meer tot een daling van de olieprijs heeft geleid, heeft de economische situatie in Irak verder onder druk gezet.

25

Op grond van welke criteria wordt besloten dat Nederlandse militaire bijdragen aan de strijd tegen IS niet meer nodig zijn? Is dat wanneer er ook geen enkele vorm van ondergrondse strijd door IS meer is, of kan dit ook eerder zijn?

Dit hangt samen met de vraag wanneer de inzet van de anti-ISIS coalitie en de NAVO-missie in Irak (NMI) niet meer nodig is. De anti-ISIS coalitie en NMI zijn op uitnodiging van de Iraakse regering in Irak aanwezig en de Iraakse regering heeft meermaals herbevestigd dat het deze steun wenst te behouden. Daarnaast maakt de coalitie een inschatting in hoeverre de Iraakse veiligheidssector zelf in staat is om de dreiging van ISIS het hoofd te bieden. Dit wordt voornamelijk gebaseerd op de inschatting van de commandant van de anti-ISIS coalitie in Bagdad, die het beste zicht heeft op de ontwikkeling van de Iraakse veiligheidssector. Deze inschatting wordt gemaakt op basis van eigen waarnemingen (bij de trainingen, in contact met de Iraakse militaire leiding), inschattingen van de betrokken diensten, etc. Ook worden hier door CENTCOM analyses over gemaakt. De voortgang komt aan de orde in briefings aan en overleggen met landen die deel uitmaken van de Coalitie, zowel op militair, hoogambtelijk als ministerieel niveau.

26

Is Nederland al gepolst om de Belgen na oktober 2021 af te lossen?

Nee.

27

Hoe moet de situatie veranderen ten opzichte van de actuele om te kunnen concluderen dat er ook aan de ondergrondse strijd door IS een einde gekomen is?

Vooralsnog wordt ingeschat dat zolang de onderliggende grondoorzaken voor de sociaaleconomische situatie van de bevolking niet door de Iraakse overheid worden aangepakt er, in combinatie met de demografische samenstelling van de bevolking (veel jeugd, met weinig vooruitzichten), voldoende voedingsbodem blijft voor ISIS om te rekruteren in Irak. Ook de achterblijvende politieke vertegenwoordiging van o.a. de soennitische bevolking speelt hierbij een rol.

28

Aangezien er gesproken wordt van een "gemarginaliseerde soennitische bevolking groep", is er dan ook nog steeds sprake van een proces van marginalisering door andere groepen? Zo ja, door welke groepen en in welke mate is de Iraakse regering hier verantwoordelijk voor? Spreekt Nederland de Iraakse regering hier op aan?

De positie van de soennieten binnen het Iraakse systeem is nog altijd gemarginaliseerd. De soennieten hebben zich politiek (nog) niet goed weten te organiseren waardoor ze minder goed vertegenwoordigd worden binnen het parlement en de regering. Ook is er binnen sommige delen van de bevolking nog altijd sprake van vooroordelen t.a.v. de soennieten waarbij hen collectief wordt verweten ISIS te steunen/hebben gesteund. Nederland spreekt de Iraakse regering aan op de plicht zich in te zetten voor al haar burgers, ook voor minderheden.

29

Zijn Nederlandse militairen in Irak op enig moment doelwit geweest van met Iran verbonden milities? Zo ja, hoe en hoe vaak? Hoe verhoudt de Iraakse regering zich tot deze milities?

Nee, hier zijn geen gevallen van bekend.

30

Wat betekent het voor de Nederlandse inzet dat nu fase 4 van de strijd tegen IS is aangekondigd?

In het licht van de beschreven overgang naar een nieuwe fase, waarin de nadruk op institutionele advisering komt te liggen, heeft de Coalitie besloten om de trainingen aan de Koerdische strijdkrachten in Irak stop te zetten. Het kabinet heeft de Kamer reeds geïnformeerd dat er geen nieuwe rotatie Nederlandse trainers terugkeert naar Noord-Irak en dat deze Nederlandse trainingsbijdrage daarmee ten einde komt. De beëindiging van de Nederlandse trainingsbijdrage past binnen de bredere ontwikkeling waarbij het aantal troepen van de Coalitie in het kader van de overgang van fase 3 naar fase 4 wordt gereduceerd. Enkele Nederlandse stafofficieren die op dit moment nog wel in Erbil verblijven, geven invulling aan de transitie van training naar de nieuwe adviserende taken in het eerdergenoemde OCAT-North dat vanaf 1 januari 2021 operationeel moet zijn. De bijdrage met een Nederlands detachement *Special Operations Forces* (SOF, 3 tot 12 personen) in Bagdad blijft in de volgende fase van de campagne ongewijzigd.

31

Zijn er IS-aanslagen geweest op de basis in Jordanië?

Voor zover bekend zijn er de afgelopen jaren geen ISIS-aanslagen geweest tegen de betreffende basis in Jordanië.

32

Wat is de toegevoegde waarde van de 'force protection' voor de Belgische F-16's ten opzichte van de bewaking van de vliegbasis zelf door Amerikaanse en Jordaanse troepen?

De Amerikaanse en Jordaanse troepen beveiligen de vliegbasis tegen indringers van buiten. Door de enorme omtrek van een vliegbasis is deze beveiliging echter nooit 100% sluitend. Daarom is het gebruikelijk dat landen die gebruik maken van de vliegbasis hun nationale belangen extra beveiligen.

33

Is er zicht op aflossing na beëindiging van de Nederlandse bijdrage?

De Nederlandse bijdrage ziet op de periode waarbinnen het Belgische F-16-detachement in Jordanië zal worden ingezet (oktober 2020 tot 30 september 2021). Daarmee is aflossing niet nodig.

34

Zijn de Nederlandse troepen alleen gestationeerd op het binnenterrein van het vliegveld of ook daarbuiten?

De Nederlandse militairen worden op het binnenterrein van het vliegveld gestationeerd.

35

Zullen de troepen zich ook buiten het vliegveld begeven?

De operationele taken van het detachement zijn beperkt tot de vliegbasis. Om logistieke en personeelslogistieke redenen kan het voorkomen dat leden van het detachement zich ongewapend buiten de vliegbasis begeven.

36

Hoe beoordeelt het kabinet het gevaar van lokaal terrorisme?

De risico's voor de Nederlandse militairen in Jordanië zijn gering. In de afgelopen jaren is het Jordaanse veiligheidsapparaat in staat gebleken om grootschalige aanslagen van ISIS(-sympathisanten) te voorkomen. Deze risico's worden nog eens verminderd doordat de eenheid enkel opereert op de militaire basis, waarvan de buitenste perimeter wordt bewaakt door Jordaanse en Amerikaanse eenheden.

37

Zal de missie voldoende bewapend zijn?

Ja. Dit is gebaseerd op inzichten uit inzet uit het verleden en recente *fact finding* missies.

38

Omvat de missie ook het meenemen van groot materieel?

Nee.

39

Hoe beoordeelt het kabinet de politieke situatie in Jordanië?

Jordanië kenmerkt zich als een stabiel land in een instabiele regio, met een robuuste constitutionele monarchie en een veiligheidsapparaat dat de afgelopen jaren in staat is gebleken de interne veiligheid te waarborgen. Parlementaire verkiezingen zijn, volgens het constitutionele proces, uitgeroepen voor aankomende november. De autoriteiten treden eensgezind op en Jordaniërs spreken veelal hun vertrouwen in de overheid uit, ook in tijden van covid-19. De bilaterale banden tussen Nederland en Jordanië zijn sterk en Jordanië is een belangrijke speler in de anti-ISIS coalitie en een bondgenoot tegen gewelddadig extremisme. Nederland heeft in september jl. virtueel deelgenomen aan de meest

recente ronde van het Aqaba Proces, een initiatief dat is opgezet door Koning Abdullah II en zich richt op het bevorderen van de internationale samenwerking tegen terrorisme. Tussen de NAVO en Jordanië bestaan ook sterke banden, waarbij Jordanië zich opstelt als betrouwbare partner die zich inzet voor regionale stabiliteit.

40

Welke COVID-19 gerelateerde maatregelen worden toegepast op deze aanvullende missie?

Alle Nederlandse militairen dienen zich te houden aan het geldende COVID-19 protocol. Dit protocol is door de Defensie Gezondheidsorganisatie, in samenspraak met Belgische en Jordanese gezondheidsautoriteiten, opgesteld. Naast de gebruikelijke hygiëne maatregelen vereist dit protocol een medische screening en een quarantaine periode voor uitzending.

41

Is het kabinet van plan om diplomatieke inspanningen parallel aan de anti-IS coalitie te intensiveren, en zo ja hoe?

Nederland onderhoudt nauwe banden met de Iraakse autoriteiten. Zo sprak de Minister van Buitenlandse Zaken op 7 oktober jl. met zijn Iraakse ambtsgeenoot. Daarnaast onderhoudt Nederland goed contact met gelijkgezinde partners.

42

Verandert de strategie van de anti-IS-coalitie nu IS meer ondergronds is gegaan en voornamelijk guerrilla-tactieken toepast? Zo ja, hoe?

De Coalitie heeft gedurende de zomer de volgende fase (4) van het militaire campagneplan in de strijd tegen ISIS aangekondigd. Zoals in de voortgangsrapportage (Kamerstuk 27 925, nr. 722, d.d. 20 mei 2020) al werd aangegeven, zal in deze fase een verdere verschuiving van de Coalitie-inzet richting *Security Sector Reform* (SSR) en capaciteitsopbouw op institutioneel niveau plaatsvinden. Daarnaast zal dit gepaard gaan met een verminderde actieve deelname aan operaties, een reductie in troepenaantallen en een grotere nadruk op *force protection* van de resterende eenheden van de Coalitie. Deze verschuiving vindt plaats op basis van de ontwikkeling waarbij de Iraakse veiligheidssector in toenemende mate in staat is om de dreiging die van ISIS uitgaat het hoofd te bieden.

43

IS is aan het hergroeperen, wat zijn de schattingen qua actieve manschappen waar IS over beschikt?

ISIS-netwerken in Irak en Syrië beschikken over vele duizenden actieve strijders. Volgens recente VN-inschattingen² betreft het zelfs meer dan 10.000 actieve strijders.

44

Is er zicht op de aanvoerlijnen van de munitie en grondstoffen van IS? Is bekend uit welke land of vanuit welke organisatie er steun komt voor IS?

Er zijn thans geen aanwijzingen dat ISIS door een land wordt gesteund. ISIS genereert met criminele activiteiten financiële armslag om haar ondergrondse strijd te kunnen bekostigen. Munitie en grondstoffen worden via smokkel en andere illegale activiteiten verkregen. De Iraakse ISIS-netwerken worden deels vanuit Syrië voorzien van middelen,

² Bron: Edith Lederer «UN over 10.000 Islamic State fighters active in Iraq, Syria», Associated Press 25 August 2020

waaronder wapens, munitie en grondstoffen voor geïmproviseerde explosieven. Ook worden netwerken in Irak versterkt met strijders uit Syrië.

45

Zet de anti-IS-coalitie in om deze aanvoerlijnen in kaart te brengen en zo mogelijk te versperren?

Het grensoverschrijdende karakter van de activiteiten van ISIS is een belangrijke reden voor de anti-ISIS coalitie om nog steeds zowel in Syrië als Irak tegen ISIS op te treden. Zie ook het antwoord op vraag 42. Er wordt in toenemende mate de nadruk gelegd op *counter-terrorism* operaties. Deze werden initieel uitgevoerd door Coalitietroepen, maar inmiddels steeds vaker door de *Iraqi Security Forces* zelf.

46

De grens tussen Irak en Syrië is poreus, is de anti-IS-coalitie actief bezig met het verstevigen en beveiligen van deze grens?

Zie ook het antwoord op vraag 45. Onderdeel van de inspanningen van de anti-ISIS coalitie, zowel in operaties als in trainingen aan de Iraakse veiligheidssector, is het voorkomen dat ISIS-strijders de grens overschrijden. Het hermetisch sluiten van deze grens is echter onhaalbaar.

47

Ondervindt de anti-IS-coalitie, of één van haar bondgenoten aanwezig in Irak, nog steeds dreiging vanuit Iran of van aan Iran gelieerde milities?

Er is met name sprake van dreigementen afkomstig van aan Iran gelieerde milities. Deze dreigementen richten zich voornamelijk op de Amerikaanse presentie in Irak. Er vinden geregeld aanvallen met indirect vuur plaats op Iraakse bases met een Coalitiepresentie die worden toegeschreven aan deze milities. Daarnaast streeft Iran het vertrek van Amerikaanse troepen uit Irak na. De Iraanse retoriek is gericht op het bereiken van dat doel.

48

In het kader van operationele gereedheid zijn de negatieve effecten voor de krijgsmacht gering. Op welk vlak of in welke missie verliest de krijgsmacht aan operationele gereedheid of toegezegde stand-by verplichtingen, doordat het deze force protection eenheid inzet in de anti-IS-coalitie?

De inzet van deze missie heeft geen effect op andere missies of *stand-by* verplichtingen. De geringe negatieve effecten op de gereedheid zijn het gevolg van het feit dat de eenheden, die voor de duur van de *force protection* missie uit hun reguliere gereedstellingsschema worden gehaald, niet het volledige takenpakket voor de operationele gereedheid kunnen blijven trainen in het missiegebied. Deze achterstand zal na terugkeer van inzet moeten worden ingehaald om weer op norm operationele gereedheid te komen.

49

Klopt het dat de Koerden Syrische IS-strijders en IS-vrouwen vrijlaten? Wat betekent dat voor de veiligheid en de strijd tegen IS?

De Syrisch-Koerdische autoriteiten in Noordoost Syrië willen al langer dat alle 25.000 Syrische ontheemden en families van IS-strijders vertrekken uit kamp Al Hol. De Syrisch-Koerdische autoriteiten zijn daarover voortdurend in gesprek met tribale leiders uit de regio. Volgens de VN zijn er tussen juli 2019 en juli 2020 4345 Syriërs vanuit Al Hol teruggekeerd naar hun gemeenschappen in Noordoost Syrië. Terugkeer geschiedt op basis van een tribaal sponsorsysteem waarbij families voor vertrek worden onderworpen aan een veiligheidscheck en de lokale tribale leiders uit het

hervestigingsgebied een garantie moeten afgeven dat de betrokkenen geen veiligheidsrisico vormen. Daarbij ondersteunt de anti-ISIS coalitie via stabilisatie initiatieven gemeenschappen die terugkeerders opnemen, met als doel de stabiliteit in de regio te bevorderen en ervoor zorgen dat personen zich niet opnieuw aansluiten bij ISIS. De Syrisch Koerdische autoriteiten willen dit terugkeerproces versnellen, in ieder geval voor families uit Noord- en Oost-Syrië. Voor de families uit het gebied dat onder controle van Turkije staat is nog geen terugkeermechanisme opgezet. De Syrisch-Koerdische autoriteiten hebben in contacten met de Verenigde Staten bevestigd dat ze niet alle Syrische ontheemden en families van verdachte ISIS-strijders in een keer zullen vrijlaten.

50

Heeft België nog mandaat om te vliegen boven Syrië volgens Nederlandse juristen?

Ja. Zie het antwoord op vraag 12.

51

Hoe effectief is het om IS te bombarderen vanuit de lucht als de coalitie er niet in slaagt om IS-strijders op de grond vast te houden?

De Iraakse strijdkrachten zijn in toenemende mate in staat de dreiging van ISIS zelf het hoofd te bieden, voornamelijk op de grond. Dat laat echter onverlet dat de specifieke behoefte aan het luchtwapen blijft bestaan. Dit is een capaciteit waar de Coalitie Irak de komende tijd in moet blijven steunen.

52

Wat is uw reactie op de uitspraak van Vladimir Voronkov, hoofd United Nations Counter Terrorism Office, dat alle ingrediënten in Irak en Syrië aanwezig zijn voor een wederopstanding van IS?

Na het verlies van haar kalifaat in maart 2019 is ISIS in Irak en Syrië omgeschakeld naar een ondergrondse strijd in de vorm van een guerrilla. ISIS kan in Irak nog steeds beschikken over duizenden strijders, die deels zijn opgegaan in de bevolking of zich schuil houden in onherbergzame gebieden. De onderliggende grondoorzaken voor de sociaaleconomische situatie van de bevolking in combinatie met de demografische samenstelling (veel jeugd met weinig perspectief) en achterblijvende politieke vertegenwoordiging bieden nog altijd een voedingsbodem aan gewelddadige extremistische groepen. ISIS is dan ook niet van het toneel verdwenen. Het kabinet herkent zich echter niet in de term 'wederopstanding'. ISIS beheerst niet langer grondgebied en er is ook geen sprake van een toename van aanslagen (zie ook het antwoord op vragen 55 en 57).

53

Is de hernieuwde Nederlandse inzet bij de anti-ISIS-bombardementen van invloed op het dreigingsniveau in Nederland?

Het actuele dreigingsniveau, zoals beschreven in het 52^e dreigingsbeeld, staat op 3 van de 5. Een terroristische aanslag in Nederland is nog steeds voorstelbaar. Op dit moment is de voorgenomen inzet geen aanleiding om het dreigingsniveau aan te passen, maar deze inzet kan in de toekomst op verschillende manieren van invloed zijn op de ontwikkeling van de dreiging tegen Nederland. De bedoeling is dat de bombardementen de dreiging van ISIS verminderen, waardoor de dreiging uiteindelijk zou moeten dalen.

Echter, net als bij eerdere missies kan de inzet reden zijn voor ISIS en haar aanhangers om Nederlandse militairen en Nederlandse belangen in de regio aan te vallen. Nederland blijft in de ogen van jihadisten een legitiem

doelwit. De hernieuwde bombardementen kunnen voor ISIS ook reden zijn om haar aanhangers buiten de regio op te roepen om aanslagen te plegen in of tegen Nederland: ook al bombardeert Nederland niet zelf, maar beveiligd Nederland de Belgische missie in Jordanië. Deze nuance zal aan veel jihadisten niet besteed zijn. Tot slot, een hernieuwde Nederlandse militaire inzet draagt in algemene zin bij aan de voorstelbare dreiging, omdat het profiel van Nederland in jihadistische kringen hoog blijft. Dit geldt niet alleen voor ISIS-aanhangers of aan ISIS gelieerde groepen. Zo kunnen ook leden van jihadistische netwerken of eenlingen in Nederland – naar aanleiding van de Nederlandse inzet – besluiten om tot een gewelddaad over te gaan. In deze zin kan de inzet dus onbedoeld als ontsteker werken. Op dit moment zijn er geen aanwijzingen dat leden van jihadistische netwerken in Nederland de anti-ISIS-bombardementen als aanleiding voor aanslagvoorbereiding beschouwen.

54

Hoeveel militairen heeft Nederland nu en straks in Irak, Jordanië en eventueel elders in de regio aanwezig in het kader van de oorlog tegen IS? Hoeveel waren dat er een en twee jaar geleden?

Binnen de anti-ISIS coalitie droeg Nederland in 2018 en 2019 bij aan het versterken van de Iraakse veiligheidssector met een trainingsinzet van ongeveer 60 militairen in de Koerdistan Autonome Regio (Noord-Irak) en Bagdad. Daarnaast voorzag Nederland in beide jaren met een *Target Support Cell* (TSC) en *Processing Exploitation and Dissemination* (PED-) capaciteit in een behoefte in het doelontwikkelingsproces van de Coalitie in Irak. Tevens leverde Nederland met liaison- en stafofficieren een kleine bijdrage aan diverse hoofdkwartieren van de anti-ISIS coalitie, en leverde Nederland een stafofficier bij het *Ministerial Liaison Team-Erbil* (MLT-E) van de anti-ISIS coalitie. Daarnaast droeg Nederland in 2018 voor de duur van 1 jaar met vier F-16's en een ondersteunend detachement van ongeveer 150 personen vanuit gastland Jordanië bij aan de luchtcampagne van de anti-ISIS coalitie boven Irak en Syrië.

Gedurende het resterende deel van 2020 en in 2021 zet Nederland de PED en TSC-bijdrage voort. Ook blijft Nederland de genoemde stafofficieren aan diverse hoofdkwartieren leveren en blijft de bijdrage met een Nederlands detachement *Special Operations Forces* (SOF, 3 tot 12 personen) in Bagdad ongewijzigd. Uiteraard zijn hier wel COVID-19 restricties van toepassing. Daarnaast zal Nederland in het resterende deel van 2020 en in 2021 een nieuwe bijdrage leveren aan de anti-ISIS coalitie met een peloton van circa 35 militairen, die voor de duur van circa 13 maanden zullen worden uitgezonden om de *force protection* te leveren van een Belgisch F-16-detachement dat vanaf oktober 2020 vanaf een militaire basis in Jordanië zal worden ingezet in de strijd tegen ISIS in Irak en Noordoost-Syrië.

De Kamer is geïnformeerd over het beëindigen van de genoemde Nederlandse trainingsinzet in de Koerdistan Autonome Regio (Noord-Irak) in verband met een veranderde behoeftestelling vanuit de anti-ISIS coalitie. In plaats daarvan wil het kabinet in het resterende deel van 2020 en in 2021 een bijdrage leveren aan de advisering op institutioneel niveau van de Iraakse veiligheidssector, met in totaal circa 5 tot 10 stafofficieren aan deze advisering. De exacte omvang van de Nederlandse bijdrage zal afhankelijk zijn van de functies die door de Coalitie aan Nederland worden toegewezen.

Tenslotte is de Kamer geïnformeerd over het bredere verzoek van het militaire hoofdkwartier van de anti-ISIS coalitie aan leden van de Coalitie om inzet van een *force protection* compagnie van circa 100 tot 150 personen voor de bescherming van (delen van) Erbil International Airport, vanaf najaar 2020 tot in ieder geval 1 mei 2021. Op dit moment onderzoekt het kabinet, in overeenstemming met het Toetsingskader 2014, de wenselijkheid en mogelijkheid om aan dit verzoek tegemoet te komen.

Zodra daartoe aanleiding is, zal het kabinet de Kamer hierover separaat informeren.

55

Waarom kan IS weer meer aanslagen plegen?

Zie vraag 57, er is geen sprake van een toename van aanslagen. Ondanks een kortdurende piek in mei zijn de wekelijkse gemiddelde aantallen aanslagen in Syrië en Irak sinds afgelopen winter stabiel gebleven.

56

Welk fundamenteel politiek probleem schuilt erachter dat IS aantrekkingskracht blijft houden?

De politieke situatie in Irak is complex. Het land worstelt nog altijd met de recente geschiedenis. Het heeft de afgelopen 40 jaar in meer of mindere mate van conflict doorgebracht. De Iraakse overheid is niet bij machte om alle problemen die hieruit voortgekomen zijn aan te pakken. De onderliggende grondoorzaken voor de sociaaleconomische situatie van de bevolking in combinatie met de demografische samenstelling (veel jeugd met weinig perspectief) en achterblijvende politieke vertegenwoordiging bieden een voedingsbodem aan gewelddadige extremistische groepen, zoals ISIS.

57

Kunt u uitweiden hoeveel aanvallen er van IS-zijde in het afgelopen half jaar precies hebben plaatsgevonden, alsook in welke gebieden?

Het is niet mogelijk om met zekerheid exacte aantallen aan te geven over aanvallen van ISIS, vanwege de propaganda en framing daarover die door alle partijen wordt gebezigd. Wel is bekend dat het wekelijkse gemiddelde aantal aanslagen van ISIS in Irak sinds de winter van 2019 tussen de 15–25 ligt, en het gemiddelde aantal aanslagen door ISIS in Syrië varieert tussen de 5–15 per week.

58

Door wie/welke actoren in Syrië worden Iraakse IS-netwerken voorzien van munitie en versterking?

Deze worden daarin voorzien door ISIS-netwerken in Syrië.

59

Is de anti-IS-coalitie betrokken bij grenscontroles tussen de Iraaks-Syrische grens?

Zie het antwoord op vraag 46.

60

Welke inspanningen worden er geleverd om sympathie uit delen van de gemarginaliseerde soennitische bevolkingsgroepen in beide landen voor IS tegen te gaan?

Middels het Resiliency Framework zet de Coalitie zich in om te verhinderen dat ISIS inspeelt op sentimenten binnen Syrische en Iraakse bevolkingsgroepen. Met campagnes gericht op het vergroten van weerbaarheid van kwetsbare groepen tegen het gewelddadig extremistische gedachtegoed van ISIS en het benadrukken van de successen behaald door de Coalitie, worden bedreigingen tegen de stabiliteit en cohesie van lokale gemeenschappen gemitigeerd. Dit draagt tevens bij aan het voorkomen van territoriale uitbreiding door IS.

De coalitie-landen steunen daarnaast het *Funding Facility for Stabilization for Iraq* van UNDP, dat kritieke infrastructuur rehabiliteert in de op ISIS bevrijde gebieden waardoor kwetsbare groepen terug kunnen keren naar huis en gebruik kunnen maken van essentiële diensten. Inzet op sociale cohesie is een belangrijk onderdeel van het werk van UNDP.

61

Welke inzet wordt er gepleegd om wapensmokkel te voorkomen?

Zie ook het antwoord op vraag 45. Het tegengaan van wapensmokkel is onderdeel van de *counter terrorism* operaties van de anti-ISIS coalitie.

62

Wat is de stand van zaken van de Strategic Dialogue tussen Irak en de VS?

De tweede ronde van de *Strategic Dialogue* tussen Irak en de VS vond van 20 tot 22 augustus jl. plaats in Washington. Tijdens de gesprekken is een breed scala aan onderwerpen voorbijgekomen, o.a. veiligheid, verkiezingen, energie, economie, onderwijs/cultuur gezondheid en mensenrechten. Er zullen technische werkgroepen worden opgericht om over de brede onderwerpen verder te spreken. Het is nog niet bekend wanneer een volgende ronde gehouden zal worden. Zie tevens de antwoorden op vragen 7 en 8.

63

Hoe apprecieert u het feit dat de Strategic Dialogue in verband wordt gebracht met een verhoogde frequentie van beschietingen van Amerikaanse en coalitiedoelen in Irak door aan Iran gelieerde milities in relatie tot verhoogde aanwezigheid van Nederlandse troepen die ook in Irak zullen opereren?

Na de aanval op de Iraanse generaal Soleimani en de Iraakse militieleider al-Muhandis in Bagdad begin januari 2020 is er sprake van een trendbreuk in de frequentie van aanvallen op Amerikaanse (en Coalitie-)doelen in Irak. Sindsdien vinden geregeld (soms meerdere keren per week) beschietingen met indirect vuur plaats op locaties met een Coalitiepresentie, naast geregelde aanvallen met IED's gericht tegen door *contractors* uitgevoerde logistieke transporten. De aanvallen op (waarschijnlijk) Amerikaanse doelen worden meestal niet opgeëist. Het is daarom niet mogelijk met zekerheid te zeggen wat de achterliggende reden is voor de aanvallen.

64

Hoe is de Nederlandse relatie met de nieuwe Iraakse regering onder leiding van premier Kadhimi?

De relatie met de regering van Kadhimi is goed. De Nederlandse Minister van Buitenlandse Zaken heeft reeds tweemaal met zijn Iraakse collega gesproken sinds het aantreden van de regering in juni van dit jaar. Nederland heeft een brede (OS) programmering in Irak die ook onder de nieuwe regering wordt voortgezet.

65

Is er naar uw oordeel niets fundamenteel gewijzigd in de volkenrechtelijke onderbouwing voor luchtaanvallen op Syrië? Zo nee, waarom niet?

Nee. Zie het antwoord op vraag 12.

66

Is uitgesloten dat de force protection-eenheid buiten Jordanië wordt ingezet?

Ja.

67

Kunt u toelichten tot welke operationele taken en opdrachten de Nederlandse militairen gelieerd aan de force protection van het Belgische F-16 detachement precies bevoegd zijn?

De militairen zijn alleen bevoegd om de Belgische F-16 toestellen en het aanwezige personeel te beveiligen.

68

Is het gezien de heropleving van IS opportuun om de militaire campagnefase van 3 naar 4 te verhogen? En kan de anti-IS-coalitie deze ook weer verlagen, mochten de omstandigheden daarom vragen?

Zie ook het antwoord op vraag 25. Het is in theorie mogelijk dat de anti-ISIS coalitie besluit tot het terugkeren naar een eerdere fase, mochten de omstandigheden daartoe aanleiding gegeven. Gezien de geboekte resultaten tot nu toe wordt dit op dit moment echter onwaarschijnlijk geacht.

69

Kunnen de Nederlandse militairen zich op de militaire basis in Jordanië laten testen op COVID-19?

Ja.